

Ireneusz Fechner
Instytut Logistyki i Magazynowania

Ewolucyjny model budowy centrów logistycznych i jego praktyczna realizacja

Centra logistyczne budowane są w oparciu o jeden z trzech modeli realizacyjnych¹:

- ewolucyjny
- zarodkowy
- wirtualny.

Model ewolucyjny polega na przygotowywaniu warunków do realizacji usług logistycznych głównie poprzez umiejętną politykę aktywizowania gospodarczego określonego obszaru, w skład której wchodzi działania legislacyjne, administracyjne i finansowe. Ich efektem jest silne nasycenie tego obszaru przedsiębiorstwami produkcyjnymi, usługowymi i handlowymi, wymagającymi obsługi logistycznej poprzez tworzenie zachęt oddziałujących na decyzje inwestycyjne przedsiębiorstw w fazie wyboru lokalizacji.

Model zarodkowy zakłada wystąpienie czynnika, który będzie oddziaływał na otoczenie gospodarcze poprzez świadczenie unikalnych, a pożądanym w tym miejscu usług i przez to wywierał wpływ na decyzje przedsiębiorstw dotyczące zasiedlenia jego bliskiego otoczenia. Takim czynnikiem może być na przykład intermodalny terminal kontenerowy, czy urząd celny lub wolny obszar celny.

Model wirtualny polega na różnorodnym powiązywaniu (np. informacyjnym) rozproszonych zasobów logistycznych i zacieśnianiu współpracy operatorów logistycznych (np. poprzez różne formy stowarzyszeniowe). Celem tych działań jest uzupełnianie istniejących elementów infrastruktury logistycznej o dodatkowe składniki, rozwój lokalnych sieci transportowych oraz wzbogacanie oferty usług i wykorzystywanie czynnika synergii do wzrostu jakości i wydajności procesów logistycznych [1].

Wybór modelu realizacyjnego uzależniony jest od różnych okoliczności: przyjętej strategii rozwoju, uwarunkowań otoczenia gospodarczego, możliwościami finansowymi pomysłodawców budowy centrum logistycznego i inwestorów, a także – co nie mniej istotne – ich wiedzy na temat różnych możliwości realizacji tego rodzaju inwestycji i ich efektywności.

Realizacja modelu ewolucyjnego na przykładzie Włoch²

Centra logistyczne we Włoszech zostały zlokalizowane głównie w północnej części kraju. Silnie uprzemysłowione północne regiony Włoch wymagały intensywnej obsługi logistycznej, a ponadto rząd włoski, który inicjował budowę centrów logistycznych, uzależniał ich lokalizację od dobrego funkcjonowania kolei, które na południu Włoch jest trudne technicznie i mało opłacalne. Centra logistyczne we Włoszech korzystają z dwójakiej pomocy państwa: pierwszego w Europie bezpośredniego wsparcia prawnego (Ustawa nr 240 z 1990 r., w której ustawodawca zdefiniował centrum

logistyczne, jego funkcje i zadania oraz określił warunki dostępu do pomocy finansowej) oraz dofinansowania z budżetu państwa w ramach realizowanej polityki transportowej.

Aktualnie na Półwyspie Apenińskim istnieje 15 centrów logistycznych należących do stowarzyszenia włoskich centrów logistycznych – Uniti Interporti. Jednak tylko 10 z nich ma w ocenie rządu włoskiego pierwszorzędne znaczenie i te otrzymały od niego dofinansowanie w wysokości po ok. 30 mln € na rozwój (łącznie wielkość dotacji wyniosła 362 mln €). Finansowanie obejmowało jedynie funkcjonujące, a nie dopiero planowane centra logistyczne. Na początku lat 90. wielkość finansowania wynosiła do 90% wartości inwestycji. Obecnie wielkość ta nie przekracza 50%. Projekty zgłaszane przez centra logistyczne finansowane są w 10-letnim horyzoncie czasowym, a priorytet mają inwestycje wspomagające przewozy kolejowe. W tab. 1 przedstawiono charakterystyki trzech wybranych włoskich centrów logistycznych.

Istotą włoskiego modelu ewolucyjnego jest wykreowanie wielkich centrów logistycznych poprzez wcześniejsze tworzenie stref przemysłowych, które dzięki wsparciu legislacyjnemu i finansowemu rządu włoskiego oraz administracji lokalnej rozwinęły się na północy Włoch w silne ośrodki gospodarcze. Model ewolucyjny zastosowano w przypadku dwóch centrów przedstawionych w tab. 1: Interporto di Padova S.p.A i Interporto Quadrante Europa S.p.A.

Centrum logistyczne w Padwie

Centrum logistyczne Interporto di Padova S.p.A. w Padwie jest częścią wieloletniego projektu inwestycyjnego, realizowanego przez instytucje sektora publicznego: władze powiatu Veneto, miasta Padwy i lokalną izbę handlową, którego realizacja rozpoczęła się w połowie lat 50. XX w. Celem projektu jest

Tab. 1. Charakterystyka wybranych włoskich centrów logistycznych.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów zarządów centrów logistycznych.

Nazwa	Lokalizacja	Wielkość /ha/	Liczba przedsiębiorstw	Liczba miejsc pracy
Interporto di Padova S.p.A.	Padwa	200	75	1 200
Interporto Quadrante Europa S.p.A.	Werona	250	100	1 800
Interporto Bologna S.p.A.	Bolonia	250	427*	1 400

*200 ha w pełni zagospodarowane. Na powierzchni 103 ha trwają inwestycje. W rezerwie pozostaje 125 ha.

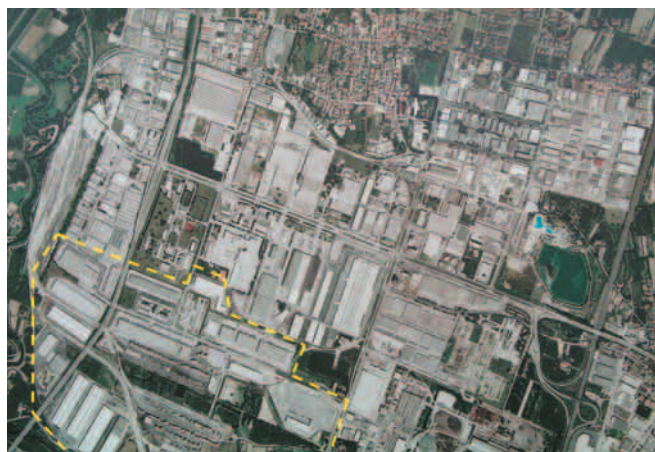
¹ Fechner I. „Centra logistyczne Cel - Realizacja – Przyszłość”. ILiM Poznań 2004.

² Materiały do niniejszego artykułu zostały zebrane w październiku 2005 r. podczas wizyty roboczej w ramach projektu POLLOCO.

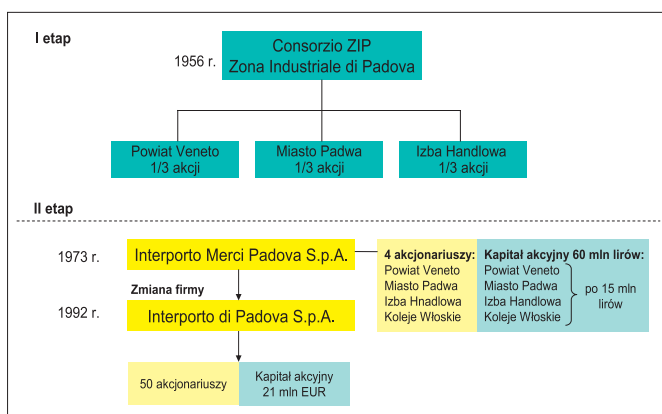
aktywizacja gospodarcza regionu Veneto i otoczenia Padwy oraz wspomaganie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości. Projekt inwestycyjny zakładał wykreowanie strefy przemysłowej, w której znalazłyby miejsce działalności przedsiębiorstwa należące do różnych gałęzi przemysłu i handlu.

Strefa przemysłowa Zona Industriale e Porto Fluviale di Padova zarządzana przez Consorzio ZIP (rys.1) jest największą strefą przemysłową we Włoszech i drugą, co do wielkości w Europie - 1 050 ha bezpośrednio w strefie przemysłowej i 200 ha w otoczeniu Padwy, w rejonie Rovigo i Cittadella poza strefą właściwą (rys. 2).

Docelowym zamierzeniem Konsorcjum ZIP jest strefa przemysłowa o powierzchni ponad 10 km². Strefa przemysłowa skupia przedsiębiorstwa produkcyjne należące do różnych sektorów: metalurgicznego, maszynowego, biotechnologicznego, telekomunikacyjnego, high-tech i innych. Konsorcjum jest właścicielem kolejowej stacji węzłowej i infrastruktury kolejowej o łącznej długości torów około 7 km. Posiada także dwa wjazdy na autostrady, przebiegające w pobliżu strefy przemysłowej.

Fot. 1. Centrum logistyczne w Padwie jako element strefy przemysłowej. Źródło: Interporto di Padova SpA.

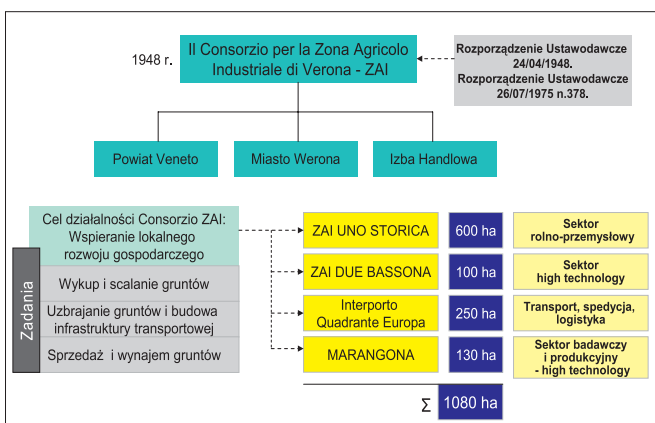
Rys. 1. Struktura własnościowa Interporto di Padova S.p.A. Źródło: Opracowanie własne.

Centrum logistyczne w Weronie

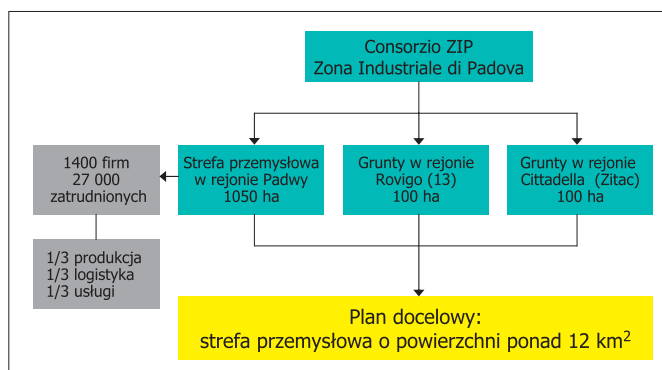
Centrum logistyczne Interporto Quadrante Europa S.p.A. w Weronie położone jest w strefie przemysłowej, utworzonej przez powołane do tego celu w 1948 r. Consorzio ZAI (rys. 3). Konsorcjum powstało z inicjatywy instytucji sektora publicznego: prowincji Veneto, miasta Weronia i lokalnej izby handlowej. Consorzio ZAI jest szczególnym rodzajem agencji publicznej, której zadaniem jest planowanie przestrzenne

i wspieranie rozwoju gospodarczego Weronii i powiatu Veneto. Wykupuje grunty od ich właścicieli, scala je, uzbraja w infrastrukturę podziemną i drogi oraz sprzedaje lub wynajmuje firmom produkcyjnym, logistycznym i usługowym.

W drugiej połowie lat 60. minionego wieku, po zrealizowaniu dwóch obszarów zasiedlonych przez przedsiębiorstwa produkcyjne (ZAI UNO STORICA i ZAI DUE BASSONA), Consorzio ZAI wytyczyło kolejny obszar inwestycyjny, tzw. "Quadrante", obejmujący 400 ha i przeznaczony pod działalność logistyczną. Nowa podstrefa rozpoczęła działalność w roku 1973, kiedy nastąpiło przeniesienie urzędu celnego z centrum miasta do obszaru "Quadrante" i utworzenie na jego terenie wolnego obszaru celnego, który aktualnie obejmuje powierzchnię 6,5 ha. W tab. 2 przedstawiono informacje dotyczące rozwoju koncepcji strefy przemysłowej Weronii.

Rys. 3. Struktura własności i elementy strefy przemysłowej w Weronie. Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Interporto Quadrante Europa S.p.A..

Rys. 2. Elementy strefy przemysłowej Zona Industriale e Porto Fluviale di Padova. Źródło: Opracowanie własne.

Na rys. 4 pokazano widok strefy przemysłowej ZAI UNO STORICA – pierwszego elementu kompleksu przemysłowego Weronii. Zwraca uwagę, czego nie widać na rysunku, rozbudowana wewnątrz strefy i wokół niej bogata infrastruktura transportowa o bardzo dobrych parametrach technicznych, doskonale zintegrowana z infrastrukturą transportową o znaczeniu międzynarodowym (przebiegające w pobliżu autostrady i linie kolejowe).

W tab. 3 przedstawiono wybrane wskaźniki charakteryzujące relacje pomiędzy jego wielkością, a liczbą przedsiębiorstw i miejsc pracy. W obu strefach wskaźnik liczby miejsc pracy w stosunku do ilości przedsiębiorstw jest taki

Tab. 2. Realizacja koncepcji stref przemysłowych ZAI UNO i ZAI DUE oraz centrum logistycznego. Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów zarządów centrów logistycznych i informacji zebranych podczas wizyty roboczej w październiku 2005 r. w ramach roboczej wizyty POLLOCO.

Nazwa	Lata	Liczba przedsiębiorstw	Liczba miejsc pracy
Strefa przemysłowa ZAI UNO STORICA	1955	42	
	60-te	230	
	70-te	409	
	2005	600	20 000
Strefa przemysłowa ZAI DUE BASSONA	1980	13	
	2005	120	4 000
Razem obie strefy przemysłowe	2005	720	24 000
Centrum logistyczne Quadrante Europa	2005	100	1 800

sam i wynosi 33,3. W przypadku centrum logistycznego ten sam wskaźnik ma wartość 18.

Model ewolucyjny zastosowany we Włoszech okazał się skuteczny, a ryzyko niepowodzenia związane z budową centrum logistycznego zostało znacząco osłabione poprzez stworzenie wcześniej rynku potencjalnych nabywców usług logistycznych. Ponadto pokazał siłę sprawczą sektora publicznego, co podkreślane jest w wielu publikacjach jako warunek niezbędny do powodzenia planów realizacyjnych dotyczących budowy centrów logistycznych.

Budowa centrów logistycznych Interporto di Padova S.p.A. w Padwie i Interporto Quadrante Europa S.p.A w Weronie jest praktycznym przykładem modelu funkcjonowania centrum logistycznego przedstawionego na rys. 5.

Podsumowanie

Omówiony model ewolucyjny, polegający na koncentrowaniu potencjalnego popytu na usługi logistyczne w wybranych obszarach gospodarczych aktywizowanych w formie stref przemysłowych, okazuje się niezwykle efektywny. Tworzy planowanemu centrum logistycznemu rynek potencjalnych usługobiorców, zmniejsza tym samym ryzyko inwestycyjne, a ponadto poprzez politykę koncentrowania dzia-

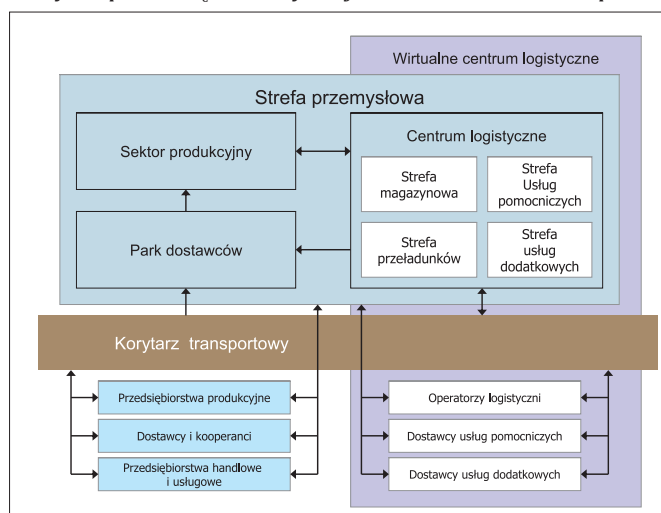
Tab. 3. Wybrane wskaźniki dla stref przemysłowych i centrum logistycznego. Źródło: Opracowanie własne

Nazwa	Liczba miejsc pracy w stosunku do liczby przedsiębiorstw	Liczba miejsc pracy w stosunku do powierzchni /ha/	Liczba przedsiębiorstw w stosunku do powierzchni /ha/
ZAI UNO STORICA	33,3	33,3	1,0
ZAI DUE BASSONA	33,3	40,0	1,2
Centrum logistyczne	18,0	7,2	0,4

Rys. 4. Strefa przemysłowa ZAI UNO STORICA w Weronie. Źródło: materiały Consorzio ZAI 2005.

łalności gospodarczej w zaplanowanych i przygotowanych do tego celu miejscach umożliwia planowanie urbanistyczne, w ramach którego możliwe jest godzenie konieczności zapewnienia przedsiębiorstwom możliwości do prowadzenia działalności i rozwoju z innymi celami: społecznymi, kulturowymi, potrzebą ochrony krajobrazu i środowiska itp.

Rys. 5. Model centrum logistycznego jako elementu strefy przemysłowej. Źródło: Opracowanie własne [2].

Jednak jego skuteczna realizacja wymaga spełnienia następujących warunków:

- aktywności sektora publicznego jako czynnika inicjującego
- wieloletniego wyprzedzającego planowania przestrzennego
- wsparcia legislacyjnego
- finansowania ze środków publicznych fazy planowania i wstępnej fazy realizacyjnej
- wyprzedzającego rozwoju infrastruktury transportowej w otoczeniu planowanej inwestycji.

LITERATURA:

1. Fechner I. „Centra logistyczne Cel – Realizacja – Przyszłość”. ILiM, Poznań 2004.
2. Fechner I. „Modele realizacji centrów logistycznych”. Logistyka 5/2004.